

۸- در چه صورتی اجتماع دو حکم مختلف برای یک واقعه امکان دارد، توضیح دهید.

۹- چرا «ترخیص در قطع» حتی از جانب مولا مستحیل است؟

۱۰- دو حالت متصور در «لوازم غیر شرعی اماره» را به همراه مثال تبیین کرده، چرا لوازم غیر شرعی اماره حجت هستند؟

۱۱- مسلک «تعهد» در وضع را تبیین کرده، دو نقد بر آن بنویسید.

۱۲- «اطراد» از علائم حقیقت را به همراه مثال تبیین کرده، نقد کنید.

۱۳- آیا اگر امری مؤقت باشد و داخل وقت امتثال نشود، دلالت بر قضاء می کند؟ توضیح دهید.

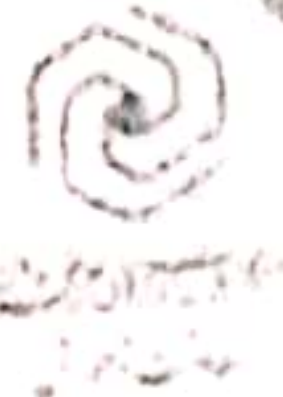
۱۴- ادعا در عبارت «قد ادعی: وضع «ال» فی الجمع المعرف باللام لتعین مدخولها و حیث لا توجد مرتبة من الجمع تتعین فیها الافراد الداخلة سوی المرتبة الاخيرة فتكون هی المتعينة و بذلک یثبت العموم» را تبیین کرده، اشکال صاحب کفایه (ره) را بر آن بنویسید.

۱۵- مراد از «مفهوم» چیست؟ دو رکنی که نزد مشهور برای مفهوم گیری نیاز است را با دلیل تبیین نمایید.

«سامانه پیام کوتاه ۰۲۰۰۱۷۱۷۲۱۴۶۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می باشد.»

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

زمان: ۱۰ صبح ۱۵ ... ۹۰ دقیقه

شماره نام خانوادگی	نمره	نمره
شماره نام خانوادگی	نمره	نمره

نیم سال اول ۹۷-۹۸

پایه چهارم ۵ ساله
پایه ششم ۷ ساله

پهر مدرسه

کتابخانه	۲۹۷۱/۱۹
کتاب	۱۳۹۷/۱۱/۰۱
موضوع	اصول فقه ۲
کتاب	دروس فی علم الاصول - الحاشیه الزمیه و تفسیر فی اصولها - طوسی
موضوع	از ابتدای کتاب تا ابتدای دلیل سرعی غیر لغوی (ص ۸۳-۱۵۰)

نام و نام خانوادگی: ... نام پدر: ... کد ملی: ... مدرسه: ... شهرستان: ... استان: ..

۱- کدام ویژگی در «حکم وضعی» آن را از «حکم تکلیفی» متفاوت می سازد؟ ص ۹۰

- الف. عدم جعل استقلالی توسط شارع ☐
- ب. عدم تعلق به فعل مکلف مستقیماً ☒
- ج. انتزاعی و اعتباری بودن ☐
- د. عدم نیاز به تشریح شارع ☐

۲- بر اساس «حق الطاعة» چرا هنگام قیام اماره بر نفی تکلیف، از قاعده رفع ید می شود؟ ص ۱۰۴

- الف. منجزیت احتمال معلق است. ☒
- ب. احتمال تکلیف منتفی است. ☐
- ج. بیان محقق است. ☐
- د. قطع منجزیت دارد. ☐

۳- حقیقت «وضع» نزد شهید صدر (ره) چیست؟ ص ۱۱۶

- الف. اعتبار السببیت ☐
- ب. اعتبار العلامة ☐
- ج. القرن الاکید ☒
- د. التعهد ☐

۴- کدام یک از طلب های زیر موضوع له ماده «أمر» می باشد؟ ص ۱۲۷

- الف. الطلب التشريعی من العالی حقیقه ☐
- ب. الطلب التشريعی من العالی مطلقاً ☒
- ج. الطلب التکوینی او التشريعی ☐
- د. الطلب التشريعی مطلقاً ☐

۵- موضوع علم اصول در نظر متقدمان و شهید صدر (ره) چیست؟ اعتراض وارد بر نظر متقدمان را بنویسید. ص ۸۹ - ۲ نمره

جواب: ادله اربعه | کتاب، سنت، اجماع و عقل | (۰/۵ نمره) عناصر مشترک در استنباط (۰/۵ نمره)
اعتراض: این موضوع جامع موضوعات مسائل نیست مثلاً در مبحث ملازمات عقلیه از ادله اربعه بحث نمی شود بلکه از حکم بحث می شود مانند اینکه آیا حکم بوجوب امری مستلزم حرمت ضد آن است یا خیر؟ [مثال های دیگری نیز در کتاب هست] (۱ نمره)

۶- عبارت «و مادام ثبوت حق الطاعة قد اخذ ضمناً عند افتراض كون الأمر مولى فلا معنى لان ينصب البحث على اصل ثبوت حق الطاعة للمولى، بل يلزم ان يكون عن حدوده» را در بحث «حجیت قطع» توضیح دهید. ص ۹۸ - ۲ نمره

جواب: شهید صدر (ره) بر کسانی که حجیت را لازمه ذاتی قطع می دانند اشکال می کند که مراد از قطع، قطع به تکلیف مولا (من یجب امتثاله) است که اگر حجیت را لازمه قطع بدانیم، حجیت قطع، تکرار ما هو مفترض است یعنی «ان القطع بتکلیف من یجب امتثاله یجب امتثاله» که بی معنا است زیرا وجوب امتثال اوامر برای مولا با فرض مولا بودن ثابت است دیگر معنا ندارد از اصل ثبوت حق الطاعة (حجیت اوامر مولا) بحث نماییم بلکه باید از حدود این حق الطاعة بحث کنیم که آیا شامل ظن و احتمال نیز می شود و آیا هر قطعی را شامل می شود و یا فقط قطع حاصل از نقل را شامل می شود.

۷- سه نحوه دلالت لفظ (تصوریه و تصدیقه اولی و ثانیه) را به همراه مثال تبیین مایید. ص ۱۱۴ و ۱۲۵ - ۲ نمره

جواب: دلالة تصویری: عبارت است از خطور معنا به ذهن (مانند معنای آب) هنگام شنیدن لفظ (آب) ولو اینکه از موجودی بی جان صادر شود که منشا آن وضع است. (۰/۷۵ نمره) دلالت تصدیقی اولی: دلالت لفظ بر قصد متکلم از استعمال آن در معنایش ولو اینکه به شوخی باشد، که منشا این دلالت و دلالت بعدی ظهور حالی متکلم است. مانند: «زید عالم» که دلالت بر قصد اخبار و حکایت معنای جمله تامه دارد ولو اینکه در نظر متکلم زید عالم نیست و به شوخی چنین گفته است. (۰/۷۵ نمره) دلالت تصدیقی ثانوی: دلالت لفظ بر قصد متکلم که استعمال او، اخبار از ثبوت معنای لفظ است و این دلالت در صورتی محقق می شود که متکلم در کلامش جدی باشد مانند مثال قبل ولی قصد متکلم جدی است. (۰/۵ نمره)

۱

جواب: گاهی اوقات لفظ اسد در معنای انسان شجاع (غیر ما وضع له) استعمال می‌شود که در این صورت مجاز است ولی در صورتی که بگوییم که لفظ اسد در معنای خودش یعنی شیر جنگل استعمال شده است ولی با عنایت عقلی، زید را مصداق شیر جنگل بدانیم در این صورت لفظ اسد در معنای موضوع له استعمال شده است ولی مجاز عقلی است.

۲

۹- مراد از اطلاق شمولی، بدلی، افرادی و احوالی را به همراه مثال تبیین نمایید. ص ۱۳۴ - ۲ نمره

جواب: اطلاق شمولی: اطلاقی که مقتضی استیعاب حکم برای جمیع افراد طبیعت است. مانند: لا تکذب؛ اطلاق بدلی: کفایت می‌کند در امثال حکم با ایجاد بعض افراد. مانند: صل؛ اطلاق افرادی: اطلاق به لحاظ افراد است. مانند: اکرم العالم؛ اطلاق احوالی: اطلاق به لحاظ احوال است. مانند: اکرم زیداً که به لحاظ احوال مختلف زید اطلاق دارد.

۱۰- عبارت: «لو كان يجب اكرام غير العادل ايضاً لزم ان لا يكون لوصف العدالة مدخلة، و الحال ان ظاهر حال المتكلم ان كل ما يأخذه في مرحلة المدلول التصوري فهو دخیل في المراد الجدی» را در بحث مفهوم وصف تبیین کرده، چه اشکالی بر آن وارد است؟ ص ۱۴۶ -

۲

۲ نمره

جواب: عبارت سعی در اثبات مفهوم برای وصف مانند: اکرم فقیر العادل دارد به این بیان که اگر اکرام فقیر غیر عادل نیز واجب باشد در این صورت مدخلیتی برای قرار دادن وصف عدالت نیست در صورتی که ظاهر حال متکلم این است که هر چه در مرحله مدلول تصویری اخذ شود، مدخلیت دارد و دخیل در مراد جدی است. اشکال: مدخلیت قید اثبات مفهوم نمی‌کند بلکه با اثبات مدخلیت (از طریق قاعده احترازیت قیود) با انتفاء حکم، شخص حکم منتفی می‌شود ولی مفهوم که انتفاء طبیعی حکم است، اثبات نمی‌گردد.

۱۱- مناسبات حکم و موضوع چیست؟ و برای دو صورتی که در عبارت «قد يكون المأخوذ في لسان الدليل عنواناً عاماً إلا أن العرف يفهم منه حصة خاصة و قد ینعكس الأمر» آمده است، مثال بزنید. ص ۱۴۹ - ۲ نمره

۲

جواب: مراد تعمیمات و تخصیصاتی است که بخاطر نکات و مناسبات مرتکز در اذهان عرف، ذهن به آن‌ها منسب می‌شود. (۱ نمره) مثال صورت اول: إغسل ثوبك إذا أصابه البول، غسل در لنت به معنای استعمال هر مایعی است ولی عرف از إغسل ثوبك، خصوص غسل با آب را می‌فهمد. مثال صورت دوم: لا تشرب و لا تتوضأ بماء القرية إذا أصابه النجس، عرف برای آب مشک خصوصیتی نمی‌بیند، بلکه حکم را برای آب کوزه هم ثابت می‌داند. (۱ نمره)

امتحانات عمومی سطح ۲

نیم سال اول ۹۱-۹۰

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: ۲۲۷	تاریخ: ۹۰/۱۱/۱۲	موضوع: اصول فقه ۲	کتاب: دروس فقهی علم الاصول (حلقه ثانیه)	از ابتدای کتاب تا پایان درس ۲۰
نام و نام خانوادگی: ۲۲۷	تاریخ: ۹۰/۱۱/۱۲	موضوع: اصول فقه ۲	کتاب: دروس فقهی علم الاصول (حلقه ثانیه)	از ابتدای کتاب تا پایان درس ۲۰

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... مدرسه: ..... شهرتان: ..... نام استاد: .....

۱- به نظر شهید صدر (قدس سره) در تعریف علم اصول کدام گزینه صحیح است؟

۰/۵

- الف. علم به عناصر آماده شده برای استنباط. ☐
- ب. علم به عناصری که در طریق استنباط واقع شود. ☐
- ج. علم به عناصر مشترکه در عملیات استنباط. ☐
- د. علم به هر عنصری که در عملیات استنباط واقع شود. ☐

۲- گزینه صحیح در مورد معنای حجیت قطع کدام است؟

۰/۵

- الف. کاشفیه و معذریه ☐
- ب. محرکيه و منجزیه ☐
- ج. کاشفیه و محرکيه ☐
- د. منجزیه و معذریه ☐

۳- گزینه صحیح را درباره «قطع» انتخاب کنید.

۰/۵

الف. فقط قطع طریق منجز تکلیف است. ☐

ب. فقط قطع موضوعی منجز تکلیف است. ☐

ج. هر دو قطع منجز تکلیف هستند. ☐

د. قطع طریق مؤلف تکلیف و قطع موضوعی منجز تکلیف است. ☐

الف. فقط قطع طریق منجز تکلیف است. ☐

ب. فقط قطع موضوعی منجز تکلیف است. ☐

ج. هر دو قطع منجز تکلیف هستند. ☐

د. قطع طریق مؤلف تکلیف و قطع موضوعی منجز تکلیف است. ☐

۴- به نظر شهید صدر (قدس سره) کدام گزینه در مورد «وضع» صحیح است؟

۰/۵

الف. وضع، سبب دلالت تصدیقی اولی است. ☐

ب. وضع، سبب دلالت تصویری است. ☐

ج. وضع، سبب دلالت تصویری و تصدیقی اولی است. ☐

د. وضع، سبب دلالت تصویری و تصدیقی اولی و ثانوی است. ☐

۵- ماده «امر» بر چه معنایی دلالت می کند؟

۰/۵

الف. طلب تکوینی و تشریعی از عالی ☐

ب. طلب تکوینی از مستعلی ☐

ج. نسبت طلبیه از عالی ☐

د. طلب تشریعی از عالی ☐

۶- از ظهور حال متکلم در تطابق بین دلالت تصویری و تصدیقی اولی چه اصلی به دست می آید؟

۰/۵

الف. أصالة الجهة ☐

ب. أصالة الإطلاق ☐

ج. أصالة الحقيقة ☐

د. أصالة العموم ☐

۷- حکم واقعی و ظاهری چیست؟ آیا قابل اجتماع در یک واقعه هستند؟ چرا؟

۲

۸- عبارت «ان القطع لا يتميز عن الظن و الاحتمال في الاصل المنجزية، و انما يتميز عنهما في عدم امکان تجریده عن تلك المنجزية» را توضیح داده، و علت استحاله ترخیص در قطع را بنویسید.

۲

۹- مراد از «ان الأصل عنه الشك في حجة أماره هو عدم الحجية» را بیان کرده و دلیل بر این اصل را بنویسید.

۲

۱۰- عبارت «ان نفس السبب الذي يوجب سقوط الدلالة المطابقة عن الحجية يوجب دائماً سقوط الدلالة الالتزامية، لأن ماتحكي عنه الدلالة الالتزامية دائماً حصّة خاصّة من اللّازم لا طبيعي اللّازم على الإطلاق.» را در ضمن مثال شرح دهید. (ترجمه کافی نیست.)

۲

۱۱- «إطلاق أفرادی» و «أطلاق أحوالی» را در ضمن مثال بیان نمائید.

۱/۵

۱۲- دو نظر مطرح شده در نزاع دلالت «أل» در مثل «اکرم العلماء» بر عموم را توضیح دهید.

۲

۱۳- درباره «دلالت کننده بر ربط بین شرط و جزاء» در جمله شرطیه چند نظریه وجود دارد؟ آنها را بیان فرمائید.

۲

۱۴- آیا فعل معصوم دلالت بر عدم مرجوحیة عمل می کند یا خیر؟ توضیح دهید.

۲

۱۵- «تبادر» که از علائم تشخیص معنای حقیقی از مجازی قرار داده شده را بیان کرده و اعتراض مطرح شده بر آن را بنویسید.

۱/۵

بسم الله الرحمن الرحيم
 امتحانات داخلی (مستمر)
 مدرس علی فاطمه طائفی

سطح: ۲
 سال تحصیلی: ۱۳۹۶

نیم سال: اول
 نام استاد:

نام استان:	
نام شهرستان:	
تاریخ برگزاری:	
پارامتر امتحان:	
نام طراح:	

پایه:

موضوع:	اصول ۲
استاد:	
عنوان:	
کتاب:	
امکانات:	
محدوده:	

نام و نام خانوادگی:

۰/۵	۱	موضوع علم اصول چیست ؟ الف) ادله عقلی برای استنباط ب) ادله مشترک برای استنباط ج) بررسی عناصر خاص و عام د) کتاب ، سنت ، اجماع ، عقل
۰/۵	۲	منشاء هر کدام از دلالت «تصوریه» و «تصدیقیه» کدام است ؟ الف) وضع ، حال گوینده ب) اراده ، قصد جدی ج) حال گوینده ، تبادر د) قصد جدی ، زبان
۰/۵	۳	فرق اصل و دلیل در چیست ؟ الف) دلیل شرعی است برخلاف اصل ب) دلیل حجیت دارد برخلاف اصل ج) دلیل کاشفیت دارد برخلاف اصل د) دلیل قطع است برخلاف اصل
۰/۵	۴	مصادق معنای اسمی را مشخص کنید ؟ الف) هیأت اسم فاعل ب) ماده اسم فاعل ج) نسبت اندماجی د) نسبت غیر اندماجی
۱	۵	دلیل تضاد بین احکام تکلیفی چیست . با یک مثال توضیح دهید ؟
۱	۶	حجیت اماره و تعریف اماره چیست بیان نمائید ؟

۷	یک مورد اصل عملی محرز و یک مورد اصل عملی غیر محرز مثال زده و در مورد آن دو توضیح دهید ؟	۲
۸	با توجه به انواع موضوع (در خارج و فرض) چند نوع قضیه در احکام وجود دارد توضیح دهید ؟	۲
۹	متجری چه کسی است و عقاب در مورد آن جاری است یا نه ؟	۲
۱۰	انقلاب مجاز به حقیقت چگونه اتفاق می افتد با مثال توضیح دهید ؟	۱
۱۱	چه هنگام مکلف باید از اصل اولی در مسالک حق الطاعه دست برداریم دومورد .	۲
۱۲	در کدام مورد از قاعده قبح عقاب بلا بیان باید رفع ید کرد ؟ دومورد.	۲

موفق باشید

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

امسال دوم ۹۱-۹۲
ماه چهارم و روزی بیست

مهر مدرسه

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ	محل ثبت نام
۱	شماره نام صبح اول	نمره به عدد	نمره به حرف
۲	شماره نام صبح دوم	نمره به عدد	نمره به حرف

کتاب	۲۹۱۲/۲۵
موضوع	۱۳۹۲/۳/۳۰
مدرس	اصول فقه ۲
کتاب	دروس فی علم الاصول (الحلقة الثانية)
موضوع	از ابتدای کتاب تا پایان درس ۲۰ اصل ۱۱۳

نام و نام خانوادگی: _____ نام پدر: _____ نام مادر: _____
 شهر: _____ استان: _____

۱- نسبت بین «ادله حکم ظاهری» و «ادله محرز» کدام است؟
 الف. تساوی ☐

ب. عموم و خصوص من وجه ☐

ج. ادله محرز، اعم مطلق است. ☐

د. ادله حکم ظاهری، اعم مطلق است. ☐

۲- در چه صورتی «دو حکم تکلیفی مختلف برای یک فعل»، متضاد نیستند؟
 الف. اگر حکم، اباحه و وجوب باشد. ☐

ب. اگر حکم، کراهت و حرمت باشد. ☐

ج. اگر اختلاف ناشی از تنافی دو ملاک باشد. ☐

د. اگر اختلاف فقط ناشی از تنافر دو اعتبار باشد. ☐

۳- کدام گزینه با وضع معنای «ابتدا» برای «من» مناسب است؟
 الف. وضع عام و موضوع له عام - وضع نوعی ☐

ب. وضع عام و موضوع له خاص - وضع نوعی ☐

ج. وضع عام و موضوع له خاص - وضع شخصی ☐

د. وضع خاص و موضوع له خاص - وضع شخصی ☐

۴- با توجه به عبارت «یحرم من الکتاب العزیز بدون الطهارة» و بر فرض وجود مقدمات حکمت، اطلاق در «من» و «الکتاب» به ترتیب چگونه است؟
 الف. شمولی - بذلی ☐

ب. شمولی - احوالی ☐

ج. احوالی - شمولی ☐

د. بذلی - احوالی ☐

۵- از ظهور حال متکلم در تطابق بین دو دلالت تصدیقیه (اولی و ثانوی)، چه اصلی به دست می آید؟
 الف. أصالة الحقيقة ☐

ب. أصالة التطابق ☐

ج. أصالة الجهة ☐

د. أصالة العموم ☐

۶- در کدام مثال شمول و عمومیت، وضعی است؟
 الف. اکرم عالماً ☐

ب. لا نکرم الفاسق ☐

ج. اکرم تسعة علماء ☐

د. اکرم جميع العلماء ☐

۷- اشکال وارده بر کلمه «الممهدة» در تعریف مشهور از «علم اصول» را تبیین نموده، تعریف شهید صدر رحمته الله را بنویسید.

۲

۸- آیا می‌توان منجزیت را عقلاً از «قطع تفصیلی» و «قطع اجمالی» سلب نمود؟ توضیح دهید.

۲

۹- فرق عملی بین «مسلك حق الطاعة» و «مسلك برائت عقليه» را به همراه مثالی توضیح دهید.

۲

۱۰- معنای «قیام اماره به جای قطع موضوعی» را با مثالی تبیین کرده، نظر شهید صدر رحمه الله درباره آن چیست؟

۲

۱۱- مسلك «تعهد» در باب وضع را توضیح داده، بنا بر این مسلك، موضوع له هیئت امر چیست؟

۲

۱۲- «انصراف» را تعریف کرده، سه مورد از مواردی که مانع تمسك به اطلاق می‌شود را بنویسید.

۲

۱۳- دلیل کسانی که برای «پرهیز از لغویت» قائل به «مفهوم وصف» شده‌اند را بیان نموده، نقد کنید.

۱/۵

۱۴- قیام «قرینه متصله» چه تأثیری در هر یک از ظواهر سه‌گانه دارد؟

۲

۱۵- با چه مبنایی «مصلحت (ملاک) صوم برای عاجز کشف می‌شود و با چه مبنایی کشف نمی‌شود؟ توضیح دهید.

«سامانه پیام کوتاه ۲۰۰۰۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشند»
«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشند»

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم سال اول ۹۲-۹۳

پایه چهارم ۵ ساله
پایه ششم ۷ ساله

مهر مدرسه

ردیف:	نام و نام خانوادگی:	تاریخ:
شماره یا نام صفحه اول	شماره یا نام صفحه دوم	شماره یا نام صفحه سوم
شماره یا نام صفحه اول	شماره یا نام صفحه دوم	شماره یا نام صفحه سوم

کتاب:	۲۹۲۱/۲۵
نویسنده:	۱۳۹۲/۱۰/۲۴
موضوع:	اصول فقه ۲
کتاب:	الحلقة الثانية
موضوع:	راستی حلقه نایب با نسی دلیل سرعی غیر لغوی

نام و نام خانوادگی: ... نام پدر: ... نام مادر: ... نام و نام خانوادگی: ... نام پدر: ... نام مادر: ...

۱- کدام گزینه بیانگر «اصل عملی تنزیلی» است؟

- ☐ الف. اصالة البرائة
- ☐ ب. قاعدة الفراغ
- ☐ ج. قاعدة الطهارة
- ☐ د. احسالة الاحتياط

۲- چه چیزی در «دلالت تصدیقی اولی» کشف می شود؟

- ☐ الف. اراده جدی
- ☐ ب. اراده استعمالی
- ☐ ج. حقیقی بودن معنا
- ☐ د. معنای موضوع له

۳- در کدام جمله شرطیه، شرط «محقق موضوع» است؟

- ☐ الف. اذا رایت الهلال فصم
- ☐ ب. اذا جاءک زید فاکرمه
- ☐ ج. اذا وجدت مالاً فتصدقه
- ☐ د. اذا دخلت الصلاة فتواضع

۴- وضع در کدام مورد، «نوعی» است؟

- ☐ الف. من برای ابتدا
- ☐ ب. انسان و حیوان
- ☐ ج. هر ضمیر غایب
- ☐ د. هیئت اسم فاعل

۵- در نظر شهید صدر چه کدام علامت از «علائم حقیقت» است؟

- ☐ الف. تبادر
- ☐ ب. اطراد
- ☐ ج. صحت حمل
- ☐ د. اصل عدم قرینه

۶- مفاد «صیغه نهی» چیست؟

- ☐ الف. طلب کف
- ☐ ب. طلب ترک
- ☐ ج. نسبت زجریه
- ☐ د. زجر به معنای اسمی

۷- یک نقد بر تعریف مشهور از علم اصول: «العلم بالقواعد الممهدة لاستنباط الحكم الشرعی» بیان کرده، تعریف شهید صدر را بنویسید.

۷- با توجه به عبارت «و يمكن تلخيص استدلال المحقق النائني على قاعدة قبح العقاب بلا بيان بالاستشهاد بالاعراف العقلانية و استقباح معاقبة الأمر في المجتمعات العقلانية مأموره على مخالفة تكليف غير وعلل» استدلال مرحوم نائینی و جواب شهید صدر را بنویسید.

۲

۸- بعضی به دلیل وحدت سیاق در حدیث رفع قائل به اختصاص «رفع» ب«خون» به شبهه موضوعیه شده‌اند، کیفیت استدلال آنها را بنویسید.

۲

۹- دلیل مشهور در عبارت «ذهب المشهور إلى استحالة جريان البراءة» عرف العلم الاجمالي، لأنها ترخيص في المخالفة القطعية. را توضیح داده، جواب شهید صدر را بر آن را بیان کنید.

۲

۱۰- مقصود از عبارت «من ارکان قاعدة منجزية العلم الاجمالي ان يكون من الطرفين سمولا في نفسه لدليل لعل البراءة بقطع النظر عن التعارض» را توضیح داده، مثالی بزنید که این رکن در آن موجود نباشد.

۲

۱۱- قاعده «مقتضى و مانع» چیست؟ و یک فرق آن با «استصحاب» را

۲

۱۲- مراد از «حیثیت تقیدیه» و «حیثیت تعلیلیه» را به همراه مثال توضیح

۲

۱۳- استصحاب «کلی قسم دوم» را با ذکر مثال توضیح داده، حکمش را بنویسید.

۲

۱۴- تفاوت «تعارض» و «تزامم» را به همراه مثال بیان کنید.

۲

اصل اولی و ثانوی در صورت تعارض مستقر چیست؟ مرجحات باب تعارض را به ترتیب نام ببرید.

۱

«سامانه پیام کوتاه ۰۳۰۰۰۲۱۴۶۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحان می‌باشد»
«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد»

امتحانات عمومی سطح ۲

نیم سال اول ۹۱-۹۰

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: ۲۰	نام پدر: ۲۰	نام استاد: ۲۰
شماره پانام منسج اول	شماره پانام منسج دوم	شماره پانام منسج سوم
شماره پانام منسج اول	شماره پانام منسج دوم	شماره پانام منسج سوم

کد امتحان: ۲۲۷	تاریخ: ۹۰/۱۱/۱۲	عنوان: اصول فقه ۲	کتاب: دروس فی علم الاصول (حلقه ثانیه)	مدرس: از ابتدای کتاب تا پایان درس ۲۰
----------------	-----------------	-------------------	---------------------------------------	--------------------------------------

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... نام استاد: .....

۱- به نظر شهید صدر (قدس سره) در تعریف علم اصول کدام گزینه صحیح است؟

- الف. علم به عناصر آماده شده برای استنباط. ☐
 ب. علم به عناصری که در طریق استنباط واقع شود. ☐
 ج. علم به عناصر مشترکه در عملیات استنباط. ☐
 د. علم به هر عنصری که در عملیات استنباط واقع شود. ☐

۲- گزینه صحیح در مورد معنای حجیت قطع کدام است؟

- الف. کاشفیه و معذریه ☐ ب. محرکيه و منجزیه ☐
 ج. کاشفیه و محرکيه ☐ د. منجزیه و معذریه ☐

۳- گزینه صحیح را درباره «قطع» انتخاب کنید.

- الف. فقط قطع طریقی منجز تکلیف است. ☐
 ب. فقط قطع موضوعی منجز تکلیف است. ☐
 ج. هر دو قطع منجز تکلیف هستند. ☐
 د. قطع طریقی مولد تکلیف و قطع موضوعی منجز تکلیف است. ☐

۴- به نظر شهید صدر (قدس سره) کدام گزینه در مورد «وضع» صحیح است؟

- الف. وضع، سبب دلالت تصدیقی اولی است. ☐
 ب. وضع، سبب دلالت تصویری است. ☐
 ج. وضع، سبب دلالت تصویری و تصدیقی اولی است. ☐
 د. وضع، سبب دلالت تصویری و تصدیقی اولی و ثانوی است. ☐

۵- ماده «امر» بر چه معنایی دلالت می کند؟

- الف. طلب تکوینی و تشریعی از عالی ☐
 ب. طلب تکوینی از مستعلی ☐
 ج. نسبت طلبیه از عالی ☐
 د. طلب تشریعی از عالی ☐

۶- از ظهور حال متکلم در تطابق بین دلالت تصویری و تصدیقیه اولی چه اصلی به دست می آید؟

- الف. أصالة الجهة ☐ ب. أصالة الإطلاق ☐
 ج. أصالة الحقيقة ☐ د. أصالة العموم ☐

۷- حکم واقعی و ظاهری چیست؟ آیا قابل اجتماع در یک واقعه هستند؟ چرا؟

۸- عبارت «انّ القطع لا یتمیز عن الظنّ و الاحتمال فی الاصل المنجزیه، و انّما یتمیز عنهما فی عدم امکان تجریده عن تلک المنجزیه» را توضیح داده، و علت استحاله ترخیص در قطع را بنویسید.

۲

۹- مراد از «ان الأصل عند الشك في حجة اشارة هو عدم الحجية» را بيان کرده و دليل بر اين اصل را بنويسيد.

۱۰- عبارت «ان نفس السبب الذي يوجب سقوط الدلالة المطابقة عن الحجية يوجب دائماً سقوط الدلالة الالتزامية، لأن ماتحكي عنه الدلالة الالتزامية دائماً حصّة خاصّة من اللّازم لا طبيعي اللّازم على الإطلاق.» را در ضمن مثال شرح دهيد. (ترجمه كافي نيست).

۲

۱/۵

۱۱- «إطلاق أفرادى» و «أطلاق أحوالى» را در ضمن مثال بيان نماييد.

۲

۱۲- دو نظر مطرح شده در نحوه دلالت «أل» در مثل «أكرم العلماء» بر عموم را توضيح دهيد.

۲

۱۳- درباره «دلالت كننده بر ربط بين شرط و جزاء» در جمله شرطيه چند نظريه وجود دارد؟ آنها را بيان فرمائيد.

۲

۱۴- آیا فعل معصوم دلالت بر عدم مرجوحية عمل می کند یا خير؟ توضيح دهيد.

۱/۵

۱۵- «تبادر» كه از علائم تشخيص معنای حقيقی از مجازى قرار داده شده را بيان کرده و اعتراض مطرح شده بر آن را بنويسيد.

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

شهریور سال تحصیلی ۹۳-۹۴

پایه چهارم ۵ ساله
پایه ششم ۷ ساله

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: ۲۹۳۳/۱۹	کد رهبران: ۱۳۹۴/۰۶/۱۰	موضوع: اصول فقه ۲	کتاب: دروس فی علم الاصول - حلقه ثانیه «ایروانی»	مدرس: از ابتدای حلقه ثانیه تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی (ص ۱۶۲-۹۳)
نام و نام خانوادگی: ۲۹۳۳/۱۹	کد رهبران: ۱۳۹۴/۰۶/۱۰	موضوع: اصول فقه ۲	کتاب: دروس فی علم الاصول - حلقه ثانیه «ایروانی»	مدرس: از ابتدای حلقه ثانیه تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی (ص ۱۶۲-۹۳)
نام و نام خانوادگی: ۲۹۳۳/۱۹	کد رهبران: ۱۳۹۴/۰۶/۱۰	موضوع: اصول فقه ۲	کتاب: دروس فی علم الاصول - حلقه ثانیه «ایروانی»	مدرس: از ابتدای حلقه ثانیه تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی (ص ۱۶۲-۹۳)
نام و نام خانوادگی: ۲۹۳۳/۱۹	کد رهبران: ۱۳۹۴/۰۶/۱۰	موضوع: اصول فقه ۲	کتاب: دروس فی علم الاصول - حلقه ثانیه «ایروانی»	مدرس: از ابتدای حلقه ثانیه تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی (ص ۱۶۲-۹۳)

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد ملی: ..... مدرسه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

کدام یک از احکام زیر وضعی است؟ ص ۹۷

- الف. استحباب رویت هلال رمضان ☐
- ب. شرطیت طهارت در نماز ☒
- ج. لزوم رعایت حق مومن ☐
- د. حرمت ربا در معامله ☐

۰/۵

۲- بنابر اینکه موضوع حق الطاعة «انکشاف مصیب» یا «مجرد انکشاف» باشد، حکم متجری کدام است؟ ص ۱۰۷

- الف. يستحق العقاب على الثانى دون الاول ☒
- ب. يستحق العقاب على الاول دون الثانى ☐
- ج. لا يستحق العقاب على كلا المبتیین ☐
- د. يستحق العقاب على كلا المبتیین ☐

۰/۵

۳- بنابر نظر شهید صدر (ره) اگر «اماره‌ای محتمل الحجية» بر حرمت عملی قائم شود، چه اصلی جاری می‌شود؟ ص ۱۱۵

- الف. احتیاط عقلی ☐
- ب. احتیاط شرعی ☐
- ج. براءة شرعی ☒
- د. براءة عقلی ☐

۰/۵

۴- کدام گزینه با وضع «اسماء اجناس» مناسب است؟ ص ۱۲۶

- الف. وضع خاص و موضوع له خاص ☐
- ب. وضع خاص و موضوع له عام ☐
- ج. وضع عام و موضوع له خاص ☐
- د. وضع عام و موضوع له عام ☒

۰/۵

۵- کدام مثال دلالت بر عموم می‌کند؟ ص ۱۵۰ و ۱۵۱

- الف. اکرم تسعة علماء ☐
- ب. لا تکرّم الفاسق ☐
- ج. اکرم ایّ عالم ☒
- د. اکرم العالم ☐

۰/۵

۶- در کدام گزینه شرط محقق موضوع است؟ ص ۱۵۶

- الف. اگر عالم شدی به علمت عمل کن ☒
- ب. اگر مریض شدی استراحت کن ☐
- ج. اگر مشهور شدی تواضع کن ☐
- د. اگر استاد شدی شاکر باش ☐

۰/۵

۷- «اماره» و «اصل عملی» را تعریف کرده، چه تفاوتی از حیث حجیت دارند؟ ص ۱۰۰ - ۲ نمره

۲

جواب: اماره: هر چیزی که کاشفیت ظنی از واقع داشته باشد (چه ظن فعلی و چه غالبی). اصل عملی: حکمی ظاهری است که با قطع نظر از کاشفیت حجیت است؛ زیرا یا کاشفیت ندارد یا اگر دارد تنها به دلیل کاشفیت حجت نشده است؛ و فرق آن با اماره در این است که در اماره همواره کاشفیت ظنی وجود دارد و شارع اماره را به خاطر کاشفیتش حجت می‌کند. (به خلاف اصل عملی)

۲

۸- نقد شهید صدر (ره) را درباره عبارت «ان المنجزية ثابتة للقطع، لأنها من لوازم ذاته» تبیین کنید. ص ۱۰۵ - ۲ نمره

جواب: به نظر شهید صدر (ره) وقتی می‌گوئیم قطع منجز است مراد «قطع به تکلیف مولا» منجز است و معنای مولا یعنی کسی که حق طاعت برای او است یعنی کسی که امتثال تکلیفش واجب است و در صورت مخالفت، مستحق عقاب است و این همان معنای منجزیت است یعنی با فرض اینکه شخصی مولا است منجزیت ثابت است و دیگر نیاز نیست که بگوییم منجزیت ذاتی قطع است بلکه لغو است زیرا معنایش این می‌شود قطع به تکلیف کسی که امتثالش واجب است امتثالش واجب است.

۲

۹- آیا «اماره» جانشین «قطع موضوعی» می‌شود؟ توضیح دهید. ص ۱۱۸ و ۱۱۹ - ۲ نمره

جواب: دو حالت دارد: ۱. قطع بما هو حجیت در موضوع لحاظ شده است در این صورت اماره قائم مقام قطع موضوعی می‌شود زیرا حقیقتاً از افراد موضوع است. ۲. قطع بما هو کاشف تام در موضوع لحاظ شده است در این صورت چون اماره از مصادیق قطع نیست نمی‌تواند جانشین قطع موضوعی شود. [مگر اینکه شارع در دلیل حجیت اماره، آن را به منزله کاشف تام قرار داده باشد.]

۱

۱۰- مراد از «مدلول تصدیقی اول» و «مدلول تصدیقی ثانی» چیست؟ ص ۱۲۲ - ۱ نمره

جواب: مدلول تصدیقی اول معنایی است که متکلم قصد تفهیم و القاء آن به ذهن مخاطب را دارد. اما مدلول تصدیقی ثانی معنایی است که مراد جدی متکلم است. (۱ نمره)

۲

۱۱- استعمال لفظ و اراده خاص، مجاز است یا حقیقت؟ با مثال توضیح دهید. ص ۱۳۰ - ۲ نمره

جواب: دو حالت متصور است: ۱. عام را به تنهایی استعمال می‌کنیم و اراده خاص داریم مانند استعمال لفظ آب و اراده آب فرات در این صورت استعمال مجازی است زیرا لفظ آب برای آب فرات وضع نشده است. ۲. عام را به همراه قید آن استعمال کنیم مانند بگوییم آب فرات در این صورت استعمال حقیقی است زیرا معنای آب فرات از لفظ «آب» فهمیده نمی‌شود بلکه لفظ «آب فرات» مجموعاً بر معنای آب فرات دلالت می‌کند که افاده این معنا از طریق تعدد دال و مدلول است.

۲

۱۲- به وسیله مضمون یک آیه و یک روایت، دلالت «ماده امر» بر وجوب را اثبات نمائید. ص ۱۳۶ - ۲ نمره

جواب: ۱. با توجه به آیه شریفه «فليحذر الذين يخالفون عن امره» اگر امر شامل استحباب هم می‌شد در این صورت نباید به نحو اطلاق موضوع حذر واقع می‌شد. ۲. با توجه به حدیث شریف «لولا ان اشق علی امتی لامرتهم بالسواک» اگر امر شامل استحباب می‌شد نباید مستلزم مشقت باشد چنانچه ظاهر روایت است. [نوشتن مضمون آیه و روایت در جواب کفایت می‌کند.]

۲

۱۳- اعتراضی در عبارت «و قد يعترض بأنه بناء على ان اسماء الاجناس موضوعة لذات الطبيعة الجامعة بين المطلقة و المقيدة لم يبين المتكلم الاطلاق و لا التقيد اذ كلاهما خارج عن مدلول اللفظ و معه فما المعين للاطلاق في مقابل التقيد» را توضیح داده، جواب دهید. ص ۱۴۳ - ۲ نمره

جواب: اعتراض کرده‌اند که با توجه به اینکه طبیعت جامع اطلاق و تقیید است وقتی متکلم لفظی را بیان می‌کند هر دو احتمال اطلاق و تقیید وجود دارد و متکلم هیچ‌کدام را بیان نکرده است در نتیجه معین‌کننده یکی از این دو احتمال نیز وجود ندارد و همان‌طور که تقیید ثابت نمی‌شود اطلاق نیز ثابت نمی‌شود. [به عبارت دیگر با توجه به ظهور متکلم در «ما لا يقوله لا يريده» چون اطلاق نیز مانند تقیید خارج مدلول لفظ است و متکلم نیز آن را بیان نکرده است پس اطلاق را نیز مانند تقیید اراده نکرده است] جواب: مقتضای ظهور در قرینه حکمت آن است که هر آنچه را که لحاظ می‌کند باید بیان کند اما آنچه را که لحاظ نمی‌کند نیاز به بیان ندارد و اطلاق در حقیقت عدم لحاظ است نه لحاظ عدم قید که نیاز به بیان داشته باشد.

۲

۱۴- مراد از «اطلاق مقامی» را به همراه مثالی تبیین کرده، چه فرقی با اطلاق لفظی از حیث «در مقام بیان بودن» دارد؟ ص ۱۴۸ - ۲ نمره

جواب: در اطلاق مقامی متکلم اجزاء یا شروط یا... را بیان می‌کند و ساکت می‌شود، از این سکوت نتیجه گرفته می‌شود که متکلم در مقام بیان بوده و موارد مشکوک الجزئیة خارج از جزئیة هستند مانند زمانی که شارع در مقام بیان اجزاء نماز است و سوره را ذکر نمی‌کند در این صورت، سکوت معصوم دلالت بر عدم جزئیة سوره دارد. (۱/۵ نمره)

۱۵- اشکال مطرح در عبارت «لو كان يجب اكرام غير العادل بجعل آخر فيلزم عدم الفائدة في ذكر الوصف، اذ بجعل الخطاب مطلقاً يحصل المقصود ايضاً و للتحفظ على كلام الحكيم من اللغوية يلزم وجود فائدة في ذكر القيد» را در مبحث «مفهوم وصف» تبیین کرده، جواب دهید. ص ۱۵۷ - ۲ نمره

۲

جواب: برخی اشکال کرده‌اند که اگر وصف مفهوم نداشته باشد مستلزم لغویت است به این صورت که فائده‌ای برای ذکر قید (وصف) وجود ندارد زیرا اگر مطلق خطاب را قرار می‌داد مقصود حاصل می‌شد پس برای فرار از محذور لغویت باید فائده‌ای داشته باشد و آن فائده همان مفهوم داشتن وصف است جواب: برای دفع لغویت کافی است که وصف به نحو سالبه جزئیة مفهوم داشته باشد یعنی در مثال اکرم الفقیر العادل بعضی فقیران غیر عادل اکرامشان واجب باشد و برخی اکرامشان واجب نباشد و همین فایده کفایت می‌کند برای اینکه وصف را ذکر کرده است.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان سنجش

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم سال دوم تحصیلی ۹۵-۹۴

پایه چهارم ورودی بهمن

مهر مدرسه

کد آزمون: ۲۹۴۲/۲۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۳/۱۶

زمان: اصول فقه ۲

کتاب: دروس فی علم الاصول - حلقه ثانیه «آقای ابروانی»

موضوع: از ابتدای حلقه ثانیه تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی

ردیف:	نام و نام خانوادگی:	شماره:	محل ثبت نام:
نام و نام خانوادگی:	شماره:	محل ثبت نام:	محل ثبت نام:
نام و نام خانوادگی:	شماره:	محل ثبت نام:	محل ثبت نام:
نام و نام خانوادگی:	شماره:	محل ثبت نام:	محل ثبت نام:

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد ملی: ..... مدرسه: ..... شهرستان: ..... استان: .....

۱- چه خصوصیتی از خصوصیات قطع، برای اصولی اهمیت بیشتری دارد؟

الف. حجیت ☐

ب. محرکیت ☐

ج. کاشفیت ☐

د. علمیت ☐

۲- چرا برخلاف قطع تفصیلی، در «قطع اجمالی» ترخیص در تمام اطراف امکان عقلی دارد؟

الف. لانّ الترخیص ینافی المنجزية ☐

ب. لانّ الترخیص من الشارع ☐

ج. لعدم التنافی بین الاحکام ☐

د. لانّ الترخیص ظاهری ☐

۳- مراد از «طلب» به عنوان موضوع له ماده «امر» کدام است؟

الف. التشريعی الصادر من المستعلی و غیره ☐

ب. التشريعی الصادر من العالی و غیره ☐

ج. التشريعی الصادر من العالی ☐

د. التکوینی و التشريعی ☐

۴- اثبات کننده «اطلاق» کدام ظهور متکلم است؟

الف. کل ما لا یریده لا یقوله ☐

ب. کل ما لا یقوله لا یریده ☐

ج. کل ما لا یریده یقوله ☐

د. کل ما یقوله یریده ☐

۵- کدام مثال دلالت بر عموم می کند؟

الف. لا تطعم الفقیر الفاسق ☐

ب. اطعم عشرين فقیراً ☐

ج. اطعم جميع الفقراء ☐

د. اطعم الفقیر ☐

۶- در کدام گزینه شرط محقق موضوع است؟

الف. اگر هلال اول ماه را دیدی دعا بخوان ☐

ب. اگر عهد کردی به عهدت وفا کن ☐

ج. اگر قرآن می خوانی وضوء بگیر ☐

د. اگر متمول شدی شاکر باش ☐

۷- «ارتباط علم اصول با فقه» به «ارتباط منطق با همه استدلالها» تشبیه شده است، دلیل این تشبیه را بیان کنید.

۸- مراد از «حکم واقعی» و «حکم ظاهری» چیست؟ چرا قابل اجتماع در یک واقعه هستند؟

۲

۹- «متجری» کیست؟ حکم آن را با توجه به دایره حق الطاعة بررسی کنید.

۲

۱۰- دو حالت متصور در «لوازم غیر شرعی اماره» را به همراه مثال تبیین کرده، چرا لوازم غیر شرعی اماره حجت هستند؟

۲

۱۱- تفصیل مطرح در عبارت «قد فصل بین ما اذا فهم من الدلیل ان ذکر القطع لا لخصوصیة له بل کمثال للحجیة و بین ما اذا فهم ان ذکره هو من باب الخصوصية ای لکونه کاشفاً تاماً» را تبیین کرده، با توجه به تفصیل، حکم قیام اماره مقام قطع موضوعی را با دلیل بنویسید.

۲

۱۲- اشکال دور در «تبادر» را تقریب نمایید و جواب شهید صدر (ره) از آن را بنویسید.

۲

۱۳- استعمال لفظ و اراده خاص (با توجه به دو حالت آن) حقیقت است یا مجاز؟ با دلیل توضیح دهید.

۲

۱۴- سه فرق «اطلاق مقامی» با «اطلاق لفظی» را بیان کرده، یک مثال برای اطلاق مقامی بنویسید.

۲

۱۵- مراد از «دلالت تصویری» و «دلالت تصدیقی اولی» را تبیین کرده، تفاوت آن دو را از حیث تأثیر قرینه (متصله و منفصله) بنویسید.

۲

«سامانه پیام کوتاه ۰۵۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق مهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

کتابخانه ملی
موسسه تخصصی زبان
موسسه تخصصی قرآن

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

شهریور سال تحصیلی ۹۶-۹۵

پایه چهارم ورودی بهس
چهارم ۵ ساله و ششم ۷ ساله

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: ۹۰ دقیقه	شماره برگه: ۱۶	نام مرکز: ۹۰ دقیقه
شماره نام منسخ اول	نمره به عدد	نمره به حروف
شماره نام منسخ دوم	نمره به عدد	نمره به حروف

کتابخانه	۳۹۶۲/۱۶
تاریخ	۹۶/۶/۱۳
مکان	اصول فقه ۲
کتاب	دروس فی علم الاصول آقای ابروانی
مدرس	از اسنادی حلقه تائیدیه اسنادی دلیل شرعی غیر لفظی

نام و نام خانوادگی:

نام مدرسه: .....

کد ملی: ..

مدرس علم: ..

شهرستان:

۱. قطع به لحاظ کدامیک از موارد زیر «موضوعی» است؟

☐ الف) منجزیه

☐ ب) معذریه

☐ ج) جواز إسناد الحرمة نفسها إلى المولى

☐ د) محرکة

۲. وضع در «اسماء اجناس» برای دلالت بر عموم، در کدام اقسام ذیل قرار می گیرد؟

☐ الف) وضع عام و موضوع له عام - نوعی

☐ ب) وضع عام و موضوع له عام - شخصی

☐ ج) وضع خاص و موضوع له خاص - نوعی

☐ د) وضع خاص و موضوع له خاص - شخصی

۳. از دیدگاه شهید صدر (ره) مفاد «صیغه نهی» چیست؟

☐ الف) طلب ترک فعل

☐ ب) طلب کف از فعل

☐ ج) زجر به نحو معنای اسمی

☐ د) زجر به نحو معنای حرفی

۴. طبق نظر صحیح در «الجمع المعرف باللام»، کدام گزینه در عالم ثبوت بر معنای عموم دلالت می کند؟

☐ الف) اللام الدالة على استيعاب الجمع لتمام أفراد المادة

☐ ب) المادة التي تدل على المعنى الذي يراد استيعابه

☐ ج) هيئة الجمع الدالة على الجمع

☐ د) مجموعها تدل على العموم

۵. منظور از قید «العناصر المشتركة» را در تعریف علم اصول با ذکر مثالی تبیین نمایید و بنویسید فایده علم اصول چیست؟

۲

۶. تفاوت مکلف «متجری» و «عاصی» را تبیین نمایید و نظر شهید صدر (ره) را در مورد عقاب یا عدم عقاب متجری همراه با دلیل بنویسید.

۲

۷. قائلین به «تبعیت دلالت التزامی اعم از دلالت مطابقی» به دو وجه استدلال کرده اند، آن دو وجه را بیان نمایید.

۸. از نظر شهید صدر (ره) آیا صحت استعمال لفظ در معنای مجازی، بر تحقق وضع متوقف است؟ استدلال ایشان را بیان نمایید.

۹. با توجه به عبارت «لا شك في أن الموضوع له في الجمل التامة يختلف عنه في الجمل الناقصة»، دو احتمال موجود در کیفیت اختلاف جملات تامة از ناقصه را بیان نمایید.

۱۰. مراد از «اطلاق لفظی» و «اطلاق مقامی» را بیان نموده و شرط تمسک به اطلاق مقامی را بنویسید.

۱۱. عبارت «قد يكون المأخوذ في لسان الدليل عنواناً عاماً إلا أن يكون العرف يفهم منه حصة خاصة و قد ينعكس الأمر» را همراه با مثال بیان نمایید و بنویسید این فهم عرفی را در اصول چه می نامند؟

موفق باشید*

«ذکر کد *سامانه پیام کوتاه ۵۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ اداره کل سنجش و پذیرش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می باشد. امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری است.»

۹- عبارت «لا یشرط فی المطلق أن یکون أمراً شائعاً فی جنسه بل یجوز أن یکون جزئياً ذا أحوال» را با مثال تبیین کنید. ص ۱۲۱-

۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: «اطلاق» اختصاصی به الفاظ دال بر مفهوم کلی که بر افراد متعددی صدق می‌کنند، ندارد بلکه در جزئیات نیز جاری می‌شود به شرط آنکه جزئی دارای حالات مختلفی باشد مانند: «اکرم زیداً» که مطلق است و مقید به شرط یا حالت خاصی از زید مثل نشستن یا بیدار بودن نشده است، لذا باید او را در هر حالی باشد اکرام کرد. (رساندن مفهوم کافی است).

۱۰- «مقدمات حکمت» را نام ببرید. آیا تمسک به اطلاق آیه شریفه «فکلوا ممّا أمسکن علیکم»، برای اثبات طهارت محلی که با

۱/۵

دهان سگ شکاری تماس داشته، صحیح است؟ چرا؟ ص ۱۲۵ و ۱۲۶- ۱/۵ نمره

جواب: مقدمات حکمت عبارت است از: ۱. متکلم در مقام بیان تمام مرادش باشد نه در مقام اجمال و اجمال؛ ۲. عدم نصب قرینه بر قید؛ ۳. عدم قدر متیقن در مقام مخاطب (هر کدام: ۰/۲۵ نمره).

تمسک به اطلاق «فکلوا...» برای اثبات طهارت محل تماس دهان سگ شکاری جایز نیست زیرا آیه شریفه در مقام بیان حلیت و حرمت شکار با سگ است نه در مقام بیان طهارت و نجاست صید تا اطلاق داشته باشد. (۰/۷۵ نمره)

۲

۱۱- ویژگی‌های سه گانه قطع را بنویسید. چرا مراد از حجّیت قطع، حجّت اصولی نیست؟ ص ۱۳۵ و ۱۳۶- ۲ نمره

جواب: ۱. کاشفیت از واقع. ۲. منجزیت. ۳. معذرت. مراد حجت اصولی نیست؛ زیرا حجّیت قطع به حکم مستقل عقل است و نیازی به جعل ندارد ولی حجّیت حجت اصولی، مجعول و عرضی است که برای آن جعل حجّیت شده است. (رساندن مفهوم کافی است).

۱۲- عبارت «إذا أدرك العقل المصلحة في شيء و كان إدراكه مستنداً إلى المصلحة العامة، يصح استنباط الحكم الشرعي من الحكم

۲

العقلي دون ما إذا كان إدراكاً شخصياً» را تبیین کنید. ص ۱۴۸- ۱/۵ نمره

جواب: اگر عقل مصلحت عمومی را در چیزی درک کند که عقلاء آن را می‌فهمند، در این مورد می‌توان حکم شرعی را از این حکم عقل استنباط کرد ولی اگر عقل مصلحتی را درک کند که عمومی نیست بلکه شخصی و جزئی است، نمی‌توان از این ادراک عقلی، حکم شرع را استنباط نمود. (رساندن مفهوم کافی است).

۱۳- با توجه به آیه شریفه: «قل أرأيتم ما أنزل الله لكم من رزق فجعلتم منه حراماً و حلالاً قل ءالله أذن لكم أم على الله تفترون»

۲

قاعده اولیه در عمل به ظن را تبیین نمایید. ص ۱۵۵- ۱/۵ نمره

جواب: در این آیه خداوند تعالی کسانی را که بدون اذن او چیزهایی را حرام و حلال می‌کنند و به خدا نسبت می‌دهند، توبیخ می‌کند و عمل آنان را افتراء می‌شمارد. عمل به ظن نیز چون عبارت است از نسبت دادن بدون اذن مظلون به خداوند، در نتیجه افتراء و حرام می‌باشد. پس تا وقتی که اذن از طرف خداوند ثابت نشده باشد، عمل به ظن حرام است. (رساندن مفهوم کافی است).

۲

۱۴- «شهرت فتوائية» را تعریف کنید. آیا به نظر مصنف این شهرت حجت است؟ چرا؟ ص ۱۶۰- ۲ نمره

جواب: شهرت فتوائية یعنی شهرت یک فتوی در یک مساله بدون اینکه روایت معتبری در مورد آن وارد شده باشد. به نظر مصنف شهرت فتوائية حجیت دارد؛ زیرا بسیار بعید است که مشهور فقهاء بدون وجود دلیل قطعی حکمی صادر کنند و همین امر انسان را مطمئن می‌کند که حتماً دلیل معتبری داشته‌اند که بر این حکم دلالت می‌کرده است.

۲

۱۵- آیا به نظر مصنف مفهوم شرط در آیه شریفه «إن جاءكم فاسق بنبأ فتبينوا» بر حجّیت خبر واحد دلالت دارد؟ چرا؟ ص ۱۶۴

جواب: خیر؛ زیرا موضوع در آیه «نبأ فاسق» است نه مطلق «نبأ» و اگر موضوع منتفی شود (نبأ فاسق محقق نشود) طبعاً وجوب تبیین هم منتفی می‌شود لکن این از باب سلب موضوع است (که فاسق خبری نیاورده تا تبیین آن لازم باشد) نه سلب حکم (عدم وجوب تبیین) از موضوع دیگر (نبأ عادل).

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

زمان: ۱۰ دقیقه ۱۵ ... ۹۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی	شماره برگه	تاریخ
نام و نام خانوادگی	شماره برگه	تاریخ

نیم سال اول ۹۸-۹۷

پایه چهارم ۵ ساله
پایه ششم ۷ ساله

مهر مدرسه

کلاس	۲۹۷۱/۱۹
تاریخ	۱۳۹۷/۱۱/۰۱
موضوع	اصول فقه ۲
کتاب	دروس فی علم الاصول - مؤلفه: آیت الله العظمی بروجردی
صفحه	از ابتدای کتاب تا ابتدای دلیل سرعی غیر لفظی (ص ۸۳-۱۵۰)

نام و نام خانوادگی:

نام پدر:

که مکتب:

مدرس:

شماره:

استان:

۱- کدام ویژگی در «حکم وضعی» آن را از «حکم تکلیفی» متفاوت می سازد؟ ص ۹۰

- الف. عدم جعل استقلالی توسط شارع ☐
ب. عدم تعلق به فعل مکلف مستقیماً ☒
ج. انتزاعی و اعتباری بودن ☐
د. عدم نیاز به تشریع شارع ☐

۲- بر اساس «حق الطاعة» چرا هنگام قیام اماره بر نفی تکلیف، از قاعده رفع ید می شود؟ ص ۱۰۴

- الف. منجزیت احتمال معلق است. ☒
ب. احتمال تکلیف متفی است. ☐
ج. بیان محقق است. ☐
د. قطع منجزیت دارد. ☐

۳- حقیقت «وضع» نزد شهید صدر (ره) چیست؟ ص ۱۱۶

- الف. اعتبار السببیت ☐
ب. اعتبار العلامة ☐
ج. القرن الاکید ☒
د. التعهد ☐

۴- کدام یک از طلب های زیر موضوع له ماده «أمر» می باشد؟ ص ۱۲۷

- الف. الطلب التشريعی من العالی حقیقة ☐
ب. الطلب التشريعی من العالی مطلقاً ☒
ج. الطلب التکوینی او التشريعی ☐
د. الطلب التشريعی مطلقاً ☐

۵- موضوع علم اصول در نظر متقدمان و شهید صدر (ره) چیست؟ اعتراض وارد بر نظر متقدمان را بنویسید. ص ۸۹ - ۲ نمره

جواب: ادله اربعه [کتاب، سنت، اجماع و عقل] (۰/۵ نمره) عناصر مشترک در استنباط (۰/۵ نمره)
اعتراض: این موضوع جامع موضوعات مسائل نیست مثلاً در مبحث ملازمات عقلیه از ادله اربعه بحث نمی شود بلکه از حکم بحث می شود مانند اینکه آیا حکم بوجوب امری مستلزم حرمت ضد آن است یا خیر؟ [مثال های دیگری نیز در کتاب هست] (۱ نمره)

۶- عبارت «و مادام ثبوت حق الطاعة قد اخذ ضمناً عند افتراض كون الأمر مولى فلا معنى لأن ينصب البحث على اصل ثبوت حق الطاعة للمولى، بل يلزم ان يكون عن حدوده» را در بحث «حجیت قطع» توضیح دهید. ص ۹۸ - ۲ نمره

جواب: شهید صدر (ره) بر کسانی که حجیت را لازمه ذاتی قطع می دانند اشکال می کند که مراد از قطع، قطع به تکلیف مولا (من یجب امتثاله) است که اگر حجیت را لازمه قطع بدانیم، حجیت قطع، تکرار ما هو مقتض است یعنی «ان القطع بتکلیف من یجب امتثاله یجب امتثاله» که بی معنا است زیرا وجوب امتثال اوامر برای مولا با فرض مولا بودن ثابت است دیگر معنا ندارد از اصل ثبوت حق الطاعة (حجیت اوامر مولا) بحث نماییم بلکه باید از حدود این حق الطاعة بحث کنیم که آیا شامل ظن و احتمال نیز می شود و آیا هر قطعی را شامل می شود و یا فقط قطع حاصل از نقل را شامل می شود.

۷- سه نحوه دلالت لفظ (تصوریه و تصدیقیه اولی و ثانیه) را به همراه مثال تبیین نمایید. ص ۱۱۴ و ۱۲۵ - ۲ نمره

جواب: دلالة تصویری: عبارت است از خطور معنا به ذهن (مانند معنای آب) هنگام شنیدن لفظ (آب) ولو اینکه از موجودی بی جان صادر شود که منشأ آن وضع است. (۰/۷۵ نمره)
دلالت تصدیقی اولی: دلالت لفظ بر قصد متکلم از استعمال آن در معنایش ولو اینکه به شوخی باشد، که منشأ این دلالت و دلالت بعدی ظهور حالی متکلم است. مانند: «زید عالم» که دلالت بر قصد اخبار و حکایت معنای جمله تامه دارد ولو اینکه در نظر متکلم زید عالم نیست و به شوخی چنین گفته است. (۰/۷۵ نمره)
دلالت تصدیقی ثانوی: دلالت لفظ بر قصد متکلم که استعمال او، اخبار از ثبوت معنای لفظ است و این دلالت در صورتی محقق می شود که متکلم در کلامش جدی باشد مانند مثال قبل ولی قصد متکلم جدی است. (۰/۵ نمره)

۸- «مجاز عقلی» را با مثال توضیح دهید. ص ۱۲۱ - ۱ نمره

۱

جواب: گاهی اوقات لفظ اسد در معنای انسان شجاع (غیر ما وضع له) استعمال می‌شود که در این صورت مجاز است ولی در صورتی که بگوییم که لفظ اسد در معنای خودش یعنی شیر جنگل استعمال شده است ولی با عنایت عقلی، زید را مصداق شیر جنگل بدانیم در این صورت لفظ اسد در معنای موضوع له استعمال شده است ولی مجاز عقلی است.

۹- مراد از اطلاق شمولی، بدلی، افرادی و احوالی را به همراه مثال تبیین نمایید. ص ۱۳۴ - ۲ نمره

۲

جواب: اطلاق شمولی: اطلاقی که مقتضی استیعاب حکم برای جمیع افراد طبیعت است. مانند: لا تکذب؛ اطلاق بدلی: کفایت می‌کند در امتثال حکم با ایجاد بعض افراد. مانند: صل؛ اطلاق افرادی: اطلاق به لحاظ افراد است. مانند: اکرم العالم؛ اطلاق احوالی: اطلاق به لحاظ احوال است. مانند: اکرم زیداً که به لحاظ احوال مختلف زید اطلاق دارد.

۱۰- عبارت: «لو كان يجب اکرام غیر العادل ایضاً لزم ان لا يكون لوصف العدالة مدخلية، و الحال ان ظاهر حال المتکلم ان کل ما يأخذہ فی مرحلة المدلول التصوری فهو دخیل فی المراد الجدی» را در بحث مفهوم وصف تبیین کرده، چه اشکالی بر آن وارد است؟ ص ۱۴۶ - ۲ نمره

۲

جواب: عبارت سعی در اثبات مفهوم برای وصف مانند: اکرم فقیر العادل دارد به این بیان که اگر اکرام فقیر غیر عادل نیز واجب باشد در این صورت مدخلیتی برای قرار دادن وصف عدالت نیست در صورتی که ظاهر حال متکلم این است که هر چه در مرحله مدلول تصویری اخذ شود، مدخلیت دارد و دخیل در مراد جدی است. اشکال: مدخلیت قید اثبات مفهوم نمی‌کند بلکه با اثبات مدخلیت (از طریق قاعده احترازیت قیود) با انتفاء حکم، شخص حکم منتفی می‌شود ولی مفهوم که انتفاء طبیعی حکم است، اثبات نمی‌گردد.

۱۱- مناسبات حکم و موضوع چیست؟ و برای دو صورتی که در عبارت «قد يكون المأخوذ فی لسان الدلیل عنواناً عاماً إلا أن العرف يفهم منه حصة خاصة و قد ینعکس الأمر» آمده است، مثال بزنید. ص ۱۴۹ - ۲ نمره

۲

جواب: مراد تعمیمات و تخصیصاتی است که بخاطر نکات و مناسبات مرتکز در اذهان عرف، ذهن به آنها منسب می‌شود. (۱ نمره) مثال صورت اول: إغسل ثوبک إذا أصابه البول، غسل در لغت به معنای استعمال هر مایعی است ولی عرف از إغسل ثوبک، خصوص غسل با آب را می‌فهمد. مثال صورت دوم: لا تشرب و لا تتوضأ بماء القرية إذا أصابه النجس، عرف برای آب مشک خصوصیتی نمی‌بیند، بلکه حکم را برای آب کوزه هم ثابت می‌داند. (۱ نمره)